

Το ευρύ πνευματικό έργο της Κίκας Ολυμπίου

/ Γνώμες

- Του ρέκτη φιλόλογου, κ. Γεωργίου Χατζηκωστή για το έργο της μακαριστής Κίκας Ολυμπίου, φιλόλογου, συγγραφέως, πνευματικού ανθρώπου, συνεργάτη εφημερίδων, ραδιοφώνου, τηλεόρασης, με αφορμή την ημέρα της κηδείας της, σήμερα, 12 Ιαν. 2022.

Δέν θεωρώ υπερβολή να πω ότι η Κίκα Όλυμπίου είναι ίσως τὸ πιὸ γνωστὸ γυναικεῖο ὄνομα στὴ σύγχρονη πνευματικὴ ζωὴ τῆς Κύπρου, πράγμα ποὺ ὀφείλεται ὄχι μόνο στὸ συγγραφικὸ της ἔργο καὶ στὴ συμβολή της στὴ φιλολογικὴ ἐπιστήμη, ἀλλὰ καὶ στὴν πλούσια πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ της προσφορά, ἐπὶ πλεῖστα εἶδη, ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ Θουκυδίδης, διὰ τῶν μέσων δημόσιας ἐνημέρωσης:

Μὲ ἐκπομπὲς στὸ ραδιόφωνο τοῦ ΡΙΚ: Ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιο τῆς Ἄννας (1971-1973), παρουσίαση βιβλίου στὸ πρόγραμμα Ἐμεῖς κι ὁ Κόσμος μας (1977-1981), στὸ Ράδιο Πρῶτο: παρουσίαση βιβλίου (2000-2001), ξανὰ στὸ ΡΙΚ στὴν ἐκπομπὴ Περίπλους (2002-2009). Στὴν τηλεόραση τοῦ ΡΙΚ: Οἰκογένεια καὶ σπίτι (1972-1973), Ὅριζοντες (1975-1982) καὶ παρουσίαση νέων ἐκδόσεων στὴν ἐκπομπὴ Ἀπὸ μέρα σὲ μέρα,

έχοντας σὲ ὅλες ἑκατοντάδες χιλιάδες ἀκροατὲς καὶ θεατὲς. Στὸν ἡμερήσιο καὶ περιοδικὸ τύπο: ἑβδομαδιαία στήλη στὴν ἑφημερίδα *Ἡ Σημερινή* μὲ τὸν τίτλο *Κάθε Δευτέρα* (1990-1993) καὶ ἀργότερα μὲ τὸν τίτλο *Ἐκπαιδευτικά* (1996-1997). Στὸ περιοδικὸ *Πνευματικὴ Κύπρος* – τοῦ ὁποῖου διετέλεσε καὶ μέλος τῆς συντακτικῆς ὁμάδας – κείμενα, ἐξ ὧν πλεῖστα βιβλιοκρισίες, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς, γιὰ πολλὰς δεκαετίες. Τὴν παρουσίαση βιβλίων συνέχιζε ἀδιάκοπα, ὡς τὴν τελευταία ἡμέρα τῆς ζωῆς της, χρησιμοποιώντας καὶ τὸ διαδίκτυο, στὸ ὁποῖο, ἀπὸ τὸ 2006, δημιούργησε τὴν ἰστοσελίδα *Anagnostria*, στὴν ὁποία παρουσίαζε κατὰ κανόνα ἓνα βιβλίον τὴν ἑβδομάδα.

Προσθετέα καὶ ἡ ἄλλη προσφορά της στὸν πνευματικὸ-πολιτιστικὸ τομέα, ὡς μέλους τῆς Συμβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κυπριακῆς Βιβλιοθήκης καὶ τῆς Συμβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς Γραμμάτων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ Πολιτισμοῦ. Καὶ παράλληλα μὲ ὅλα αὐτὰ τὸ σημαντικὸ διδακτικὸ της ἔργο, ἀπὸ τὴν πρώτη γραμμὴ τοῦ πυρός, γιὰ 37 συναπτὰ χρόνια. Χωρὶς νὰ παραγνωρίζεται καὶ ἡ οὐσιαστικὴ, θεμελιώδης συμβολὴ της στὴν πολιτιστικὴ διάσταση τῶν ἐτήσιων ἐκδρομῶν τοῦ Συνδέσμου Ἑλλήνων Φιλολόγων Κύπρου, περὶ ἧς κατωτέρω. Μὲ ὅλα αὐτὰ ἔχει ἀφήσει ἑκτυπὴ τὴ σφραγίδα της στὸν πνευματικὸ-πολιτιστικὸ χῶρον τῆς Κύπρου στίς τελευταῖες π.εντε καὶ πλέον δεκαετίες.

Ἐχω προσωπικὴ ἀντίληψη τῶν πνευματικῶν ἀνησυχιῶν καὶ ἐνδιαφερόντων τῆς Κίκας Ὀλυμπίου, τῆς ἀκάματης δημιουργικότητάς της, τῆς κριτικῆς της ἐνασχόλησης μὲ τὸν πνευματικὸ μόχθον τῶν ἄλλων, τῆς πνευματικῆς της ἀνεξαρτησίας καὶ ἀμεροληψίας, τῆς ἐντιμότητος καὶ ὑπευθυνότητάς της καὶ τοῦ πνεύματος συνεργασίας ποὺ τὴ διέκρινε. Συνυπηρετήσαμε ὡς ὑποδιευθυντὲς στὸ Λύκειον Ἀκροπόλεως, ἀπὸ ὅπου θυμοῦμαι τὶς ἐνδιαφέρουσες συζητήσεις μας σὲ πλῆθος πνευματικῶν θεμάτων καὶ ζεό-ντων ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων, ἐνῶ ἐκδώσαμε ἀπὸ κοινοῦ ἓνα ἐρμηνευτικὸ βιβλίον γιὰ τὸν Γιώργο Σεφέρη. Συναφῶς ἀναφέρω – ὡς τεκμήριον τοῦ πνεύματος συνεργασίας της – ὅτι τέσσερα ἀπὸ τὰ ἔργα της ποὺ δημοσιεύθηκαν σὲ μορφὴ βιβλίου εἶναι προϊόντα συνεργασίας της μὲ φιλόλογους συναδέλφους της.

Τὸ πρῶτον βιβλίον της, *Ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιον τῆς Ἄννας*, τὸ παρουσίασα μόλις ἐκδόθηκε, τὸ 1973, στὴν τότε ἑφημερίδα *Ἐλευθερία*, καὶ τὸ δεύτερον, *Δεκαεφτὰ Κύπριοι Πεζογράφοι* στὴν ἑφημερίδα *Ἡ Σημερινή*, λίγους μῆνες μετὰ τὴν κυκλοφορήσιν του τὸ 1983. Τὸ ἔργο τῆς Κίκας Ὀλυμπίου, βιβλία, δημοσιεύματα, ὁμιλίαι, ἐκπομπὲς καὶ ἄλλα, μπορεῖ, ἀδρομερῶς νὰ διαιρεθεῖ σὲ τέσσερις κατηγορίες:

1. Κείμενα χρονολογικά, ἐπικαιρικά, δοκιμιακά, σὲ ποικιλία θεμάτων:

λογοτεχνικῶν – φιλολογικῶν, κοινωνικῶν, πολιτικῶν, εὐρύτερα πολιτιστικῶν, εκπαιδευτικῶν καὶ ἄλλων.

2. Φιλολογικὴ μελέτη καὶ λογοτεχνικὴ κριτικὴ.
3. Σχολικὰ βοηθήματα.
4. Ταξιδιωτικά.

Στὴν πρώτη κατηγορία ἀνήκουν τὰ κείμενα ποὺ περιλήφθηκαν στὰ βιβλία *Ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιο τῆς Ἄννας* καὶ *Μικρὲς τομὲς σὲ μεγάλα θέματα*, ὅπως καὶ πολυάριθμα ἄλλα ποὺ ἔμειναν ἔξω ἀπὸ τὰ βιβλία αὐτά, δημοσιευμένα στὸν ἡμερήσιο καὶ περιοδικὸ τύπο, ραδιοφωνικὲς καὶ τηλεοπτικὲς ἐκπομπὲς ἢ ὁμιλίες-διαλέξεις.

Τὸ περιεχόμενο τοῦ πρώτου βιβλίου εἶναι μιὰ ἐπιλογὴ κειμένων ἀπὸ τὴν ὁμώνυμη ραδιοφωνικὴ ἐκπομπή της τῆς περιόδου 1971-1973. Γραμμένα μὲ εὐαισθησία, διακριτικότητα, λεπτότητα, θέρμη καὶ τρυφερότητα, πρὸ πάντων ὅμως μὲ διάθεση ἐξομολογητικὴ, τὰ κείμενα αὐτὰ εἶναι ἀπλὰ καὶ ἄμεσα, καὶ γι' αὐτὸ ἀγαπήθηκαν πολὺ ἀπὸ τοὺς ἀκροατές, κυρίως τὶς ἀκροάτριες. Τὸ περιεχόμενο τοῦ βιβλίου, βγαλμένο ἄμεσα ἀπὸ τὴ γύρω μας ζωὴ, τὸν ἐσωτερικὸ ἄνθρωπο καὶ τὴν ἀνατομία τῆς ψυχῆς του, μένει πάντα στὸ πλαίσιο τοῦ μέτρου.

Τὸ ἴδιο κλίμα συναντοῦμε καὶ στὸ ὠριμότερο βιβλίο τῆς κατηγορίας αὐτῆς, ἐκδομένο εἴκοσι χρόνια μετὰ (1994). Οἱ *Μικρὲς τομὲς σὲ μεγάλα θέματα*, ποὺ εἶναι καὶ τὸ ὀγκωδέστερο τῆς συγγραφέως, περιλαμβάνει μιὰ ἐπιλογὴ ἀπὸ 67 σύντομα σχετικῶς κείμενα, περίπου τὰ μισὰ ἀπὸ ὅσα δημοσιεύθηκαν στὴν ἐβδομαδιαία στήλη *Κάθε Δευτέρα*, τῆς *Σημερινῆς*. Τὰ κείμενα αὐτὰ ἀποτελοῦν προβληματισμοὺς πάνω σὲ τοπικὰ καὶ διεθνῇ γεγονότα, ἐπίκαιρα θέματα, συναισθήματα καὶ σκέψεις ἀπὸ διαβάσματά της ἢ γεγονότα τῆς προσωπικῆς της ζωῆς. Κείμενα ποὺ ἄλλοτε κλίνουν πρὸς τὸ χρονογραφικὸ εἶδος καὶ ἄλλοτε πρὸς τὸ δοκιμιακὸ, γραμμένα μὲ ἐπιμέλεια, μὲ τὴ χαρακτηριστικὴ λιτότητα, ἀλλὰ ὅχι πενία, τοῦ λόγου της, μὲ στερεὴ δομὴ, μὲ ὥριμη σκέψη, μὲ ὑποβολὴ βαθύτερων προβληματισμῶν. Τὰ κείμενα αὐτὰ ἔχουν καταταχθεῖ ἀπὸ τὴ συγγραφέα σὲ δέκα ἐνότητες, μὲ βάση τὸ περιεχόμενό τους. Δυὸ μικρὰ δείγματα λόγου ἀπὸ τὸ βιβλίο:

Ἀπὸ τὸ κείμενο Ἡ ἄρμονία τῶν ἀντιθέσεων: Πραγματικά, χωρὶς τὴ λύπη πὼς κάτι ὠραῖο τελειώνει, θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ νιώσουμε τὴ χαρὰ μὲ κάτι ὠραῖο ποὺ ἀρχίζει. Χωρὶς τὸν πόνο καὶ τὸ βάσανο μιᾶς ἀρρώστιας δὲν μπορεῖς νὰ αἰσθανθεῖς τὴν ὑπέρτατη εὐτυχία τοῦ νὰ εἶσαι ὑγιής. Χωρὶς τὶς κρύες, συννεφιασμένες, παγωμένες μέρες τοῦ χειμῶνα, δὲν μπορεῖς νὰ ἀπολαύσεις τὶς ἡλιόλουστες, ζεστὲς μέρες ποὺ τὶς διαδέχονται. Χωρὶς τὸ σωματικὸ κάματο δὲν μπορεῖς νὰ νιώσεις τὴ χαρὰ τῆς ξεκούρασης, χωρὶς νὰ πεινάσεις καὶ νὰ διψάσεις δὲν μπορεῖς νὰ εὐχαριστηθεῖς τὸ φαγητὸ καὶ τὸ ποτό.

Ἀπὸ τὸ κείμενο Ἡ ἀντιφατικότητα τοῦ ἀνθρώπου: Ἀπὸ τὴν πρώτη ἐμφάνισή του πάνω στὴ γῆ, μὲ τὴν ἀντιφατικότητά του προχωρεῖ ὁ ἄνθρωπος. Δημιουργεῖ μὲ τὸ ἓνα χέρι καὶ καταστρέφει μὲ τὸ ἄλλο. Ἐπινόησε τελειότατα ὄργανα ἐπικοινωνίας, μηχανήματα ποὺ τὸν ἀπάλλαξαν ἀπὸ τὸν μόχθο, ἀπὸ τὴν ἀρρώστια, καὶ τὴν ἴδια στιγμή κατασκεύασε καὶ τελειότατα ὅπλα γιὰ τὴν ἀλληλοεξόντωσή του. Αὐτὸ τὸ ὄν, ποὺ νίκησε καὶ τοὺς ἴδιους τοὺς φυσικοὺς νόμους, εἶναι ἄραγε ἀδύνατο νὰ νικήσει τὸν ἐγωϊσμό καὶ τὴν ἀπληστία του;

Στὴ δεύτερη κατηγορία ἔργων τῆς Κίκας Ὀλυμπίου ἀνήκουν τὸ βιβλίον Δεκαεπτὰ Κύπριοι Πεζογράφοι (1983) καὶ Γιώργος Σεφέρης – ἐρμηνευτικές καὶ διδακτικές προτάσεις (2002). Στὸ πρῶτο περιλαμβάνονται εἰκοσιπέντε κριτικές παρουσιάσεις βιβλίων 17 κυπρίων πεζογράφων, μικρὸ δείγμα τῶν διακόσιων περίπου παρουσιάσεων στὴν ἐκπομπὴ τοῦ ΡΙΚ Ἐμεῖς κι ὁ Κόσμος μας. Παρὰ τὴ μετριοφρονα δήλωσή της στὸ προλογικὸ σημείωμα τοῦ βιβλίου ὅτι οἱ παρουσιάσεις αὐτὲς δὲν ἀποτελοῦσαν κριτικὴ ἢ ἀξιολόγηση τῶν ἔργων, ἀλλὰ μιὰ προσπάθεια νὰ γνωρίσει στὸν ἀναγνώστη ἓνα μέρος τῆς κυπριακῆς πεζογραφικῆς παραγωγῆς, ἡ Κίκα Ὀλυμπίου εἶχε πάει πολὺ πιὸ πέρα: Μὲ τὴν ἐγνωσμένη σαφήνεια, συντομία, τὴν αἴσθηση τοῦ περιττοῦ καὶ τὴν ἀπαραίτητη τεκμηρίωση, ἔδινε μιὰν ὑπεύθυνη κριτικὴ ἀποτίμηση καὶ μαζὶ ἓνα εὐχάριστο ἀνάγνωσμα, ἔπειτα ἀπὸ τὸ εὐχάριστο ραδιοφωνικὸ ἀκρόαμα.

Πλάϊ στὴ συγκεντρωτικὴ αὐτὴ ἔκδοση δείγματος τῶν βιβλιοκρισιῶν ἀπὸ τὴ συγκεκριμένη ἐκπομπή, βρίσκονται καὶ οἱ ἐν διασπορᾷ ἀναρίθμητες κριτικές της στὰ ἔντυπα, στὸ ραδιόφωνο, στὴν τηλεόραση καὶ στὸ διαδίκτυο. Ὑπολογίζω ὅτι ἡ Κίκα Ὀλυμπίου ἔχει κάμει τὴν κριτικὴ παρουσίαση περισσότερων ἀπὸ ἑξακόσια – μπορεῖ καὶ περισσότερα – βιβλία. Στὴν κριτικὴ τους παρουσίαση ἡ συγγραφέας ἐπικεντρωνόταν στὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ κρινόμενου κειμένου ἢ κειμένων. Ἔτσι τὰ προσέγγιζε μὲ μιὰ γενικὴ τους θεώρηση, ἡ ὁποία πρόσφερε στὸν ἀκροατὴ ἢ στὸν ἀναγνώστη, μὲ εὐσύνοπτο, σαφὴ καὶ δομημένο τρόπο, καθοδηγητικὲς νύξεις γιὰ τὴ σωστὴ ἀντίκρουση τοῦ ἔργου.

Στὴν ἴδια κατηγορία, τῆς φιλολογικῆς μελέτης καὶ τῆς λογοτεχνικῆς κριτικῆς, ἀνήκει καὶ τὸ βιβλίο γιὰ τὸν Γιώργο Σεφέρη (2002), ποὺ ἐκδόθηκε κυρίως γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν συναδέλφων φιλολόγων, ἰδιαίτερα τῶν νεώτερων. Τὸ βιβλίο αὐτὸ περιέχει τὶς εἰσηγήσεις, τὶς ὁποῖες, ἔπειτα ἀπὸ πρόσκληση τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου, κάναμε, στὶς ἀρχὲς τοῦ 1989, ἡ Κίκα Ὀλυμπίου καὶ ὁ γράφων, σὲ ἓνα Σεμινάριο γιὰ φιλολόγους, μὲ θέμα τὴν ἐρμηνεία καὶ τὴ διδακτικὴ προσέγγιση ποιητικῶν κειμένων τοῦ Σεφέρη. Στὸ Σεμινάριο αὐτό, ποὺ πραγματοποιήθηκε σὲ πέντε ἐβδομαδιαῖες συγκεντρώσεις, ἡ Κίκα Ὀλυμπίου παρουσίασε τὰ θέματα: *Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ποίησης τοῦ Γιώργου Σεφέρη*, τὴ *Μποτίλια στὸ πέλαγο* ἀπὸ τὸ *Μυθιστόρημα*, τὸ *Ἡμερολόγιο Καταστρώματος Γ΄ – Κύπρον οὐ μ' ἐθέσπισεν* καὶ ἀπ' αὐτὸ τὸ ποίημα *Σαλαμίνα τῆς Κύπρος*. Μὲ ἐμβρίθεια, εὖστοχο λόγο καὶ πρωτότυπες προσεγγίσεις αἰχμαλώτισε τοὺς μετασχόντες καὶ κατέγραψε μιὰ σημαντικὴ φιλολογικὴ σελίδα στὸν ἐκπαιδευτικὸ χῶρο.

Στὴν τρίτη κατηγορία, τὰ σχολικὰ βοηθήματα, συναντοῦμε τρία βιβλία, ποὺ ἀποδεικνύουν καὶ τὸν φιλολογικὸ ὀπλισμὸ τῆς Κίκας Ὀλυμπίου ἀλλὰ καὶ τὴν ἔγνοια της γιὰ ἐπαρκὲς σχολικὸ ἔργο. Τὸ πρῶτο βιβλίο, *Λογοτεχνικὰ κείμενα μὲ ἀσκήσεις* γιὰ τὶς γυμνασιακὲς τάξεις, συγκροτημένο μὲ τὴ συνεργασία τεσσάρων ἄλλων φιλολόγων, ἀνάγεται στὸ 1978. Πρόκειται γιὰ τὴν ἀνθολόγηση σαράντα περίπου κειμένων, ποιητικῶν καὶ πεζῶν, μὲ τὴ φιλοδοξία νὰ ἀποτελέσουν ἓνα συμπληρωματικὸ βοήθημα στὶς γυμνασιακὲς τάξεις. Ἡ συγγραφὴ σχολικῶν βοηθημάτων εἶναι ἔργο ἐπίμοχθο, πρὸ πάντων ὅταν δὲν ἀποτελοῦν σχολιασμὸ ὑπαρχόντων κειμένων στὰ ἐγχειρίδια, ἀλλὰ ἐξ ὑπαρχῆς ἀναζήτησις καὶ ἐπιλογὴ μὲ συγκεκριμένους στόχους.

Τὸ δεύτερο ἔργο, ποὺ ἔρχεται εἴκοσι χρόνια μετὰ (1998), γραμμένο σὲ συνεργασία μὲ τὴ φιλόλογο Καίτη Χρίστη, ἔχει τὸν τίτλο *Ἀλέξανδρου Παπαδιαμάντη “Ἡ Φόνισσα” – σχέδιο ἐρμηνείας*. Ἡ *Φόνισσα* ἦταν τότε λογοτεχνικὸ βιβλίο γιὰ τὴν Γ΄ Λυκείου. Ἡ ἐργασία, παρὰ τὴ μικρὴ της ἔκταση, ἔχει πυκνότητα καὶ καίριες προσεγγίσεις στὸ γνωστὸ αὐτὸ ἔργο τοῦ μεγάλου συγγραφέα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπαραίτητη εὐληπτότητα.

Τὸ τρίτο διδακτικὸ βοήθημα, πάλι μὲ τὴν Καίτη Χρίστη, εἶναι τὰ *Κείμενα Λογοτεχνίας γιὰ τὴν Γ΄ Λυκείου*, δίτομο (πρῶτη ἔκδοση 1999 καὶ δεύτερη 2003-2004). Εἶναι δυσχερὲς ἐγχείρημα ἡ συγγραφὴ τέτοιων βιβλίων πάνω σὲ διδασκόμενα λογοτεχνικὰ κείμενα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐκ φύσεως ἓνα πρωτεῖκὸ καὶ ὀλισθηρὸ χαρακτήρα. Ἡ προσέγγισις τοῦ *αἰσθητικοῦ πορτραίτου* τοῦ κάθε λογοτέχνη, ἡ ἀνάλυση καὶ τὸ σχέδιο ἐρμηνείας, ποὺ δὲν παραμένουν σὲ μιὰν ἀνιαρὴ ὁμοιομορφία καὶ τυπικότητα, οἱ διακειμενικοὶ συσχετισμοὶ καὶ ὅσα ἄλλα συνθέτουν τὸ περιεχόμενο τοῦ βοηθήματος, ὁδηγοῦν ὅλους τοὺς ἐμπλεκόμενους

στην προσπάθεια έρμηνείας του λογοτεχνικού έργου στην πλήρη κατανόηση και στη σωστή εκτίμησή του.

Για τὰ δυὸ βιβλία ταξιδιωτικῶν έντυπώσεων καὶ ἀξιολογήσεων, Στὶς γειτονιές τοῦ κόσμου (2003) καὶ Ταξιδιωτικὲς περιπλανήσεις (2012), ἀρχίζω μὲ μιὰ σχετικὴ δήλωση τῆς ἴδιας:

Δὲν μπαίνουν εὐκόλα στὸ χαρτὶ οἱ έντυπώσεις, οἱ σκέψεις, τὰ συναισθήματα ποὺ σοῦ γεννοῦν πόλεις μὲ αἰώνων ἱστορία, μνημεῖα τέχνης καὶ πολιτισμοῦ, μουσεῖα καὶ πίνακες, δρόμοι, κανάλια, πλατεῖες, ποτάμια, γέφυρες, ἄνθρωποι... Αὐτὰ ποὺ εἶδες κι αὐτὰ ποὺ σκέφτηκες, αὐτὰ ποὺ ἀναπόλησες κι αὐτὰ ποὺ ὄνειρεύτηκες, αὐτὰ ποὺ κουβαλοῦσες μέσα σου κι ἔψαξες νὰ τὰ βρεῖς. Ὅμως ἡ ἐπιθυμία νὰ τὰ διασώσεις στὴ μνήμη, πὶὸ πολὺ γιὰ σένα παρὰ γιὰ τοὺς ἄλλους, σὲ κάνει νὰ παραβλέπεις τὶς δυσκολίες καὶ νὰ δοκιμάζεις.

Στὶς Γειτονιές τοῦ κόσμου βρισκόμαστε στὴν Εὐρώπη, στὴν ἀφρικανικὴ ἥπειρο, στὴν ἐγγὺς καὶ ἄπω Ἀνατολή, στὸ δυτικὸ ἡμισφαίριο, στὸν δικό μας κόσμο, τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς Κύπρου. Ἐνῶ στὶς Ταξιδιωτικὲς περιπλανήσεις συναντοῦμε τὴν Εὐρώπη καὶ τὴν Ἀμερικὴ, ἀλλὰ καὶ τὸν δικό μας πάλι κόσμο: Ἐβρος, Σαντορίνη, Σινώπη, Πόλη καὶ ἄλλα.

Ὅταν ἀνοίγεις ἓνα βιβλίον ταξιδιωτικῶν κειμένων, ἀναμένεις νὰ συναντήσεις σ' αὐτὸ τέσσερα, βασικά, συστατικὰ στοιχεῖα: περιγραφή τοπίων, μνημείων, γεγονότων – ἱστορικὲς ἀναδρομές – ψυχογράφηση τῶν ἀνθρώπων – στοχασμὸ πάνω σὲ ὅσα ἀποτελοῦν τὸ ἐκάστοτε ἀντικείμενο. Ἐλπίζεις ἀκόμα ὅτι δὲν θὰ πνιγεῖς μέσα σὲ σχολαστικὲς, ἀνιარές, λεπτομέρειες καὶ ἀνυπόφορες μακρηγορίες σὲ ἐπουσιώδη πράγματα, ἀλλὰ θὰ πάρεις μὲ συντομία τὰ οὐσιαστικῶς σημαίνοντα. Ὅλα αὐτά, καὶ τὰ τέσσερα στοιχεῖα τοῦ περιεχομένου καὶ τὴν εὐσύνοπτη καὶ οὐσιώδη παρουσίαση, τὰ συναντᾷ ὁ ἀναγνώστης σὲ ὅλα τὰ ταξιδιωτικὰ κείμενα τῆς Κίκας Ὀλυμπίου, γραμμένα μὲ γνώση, ὑπευθυνότητα, αἴσθηση τοῦ μέτρου καὶ σεβασμὸ στὸν ἀναγνώστη.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς τόπους ὅπου ταξίδεψε ἡ Κίκα Ὀλυμπίου ἦταν οἱ προορισμοὶ τῆς ἐτήσιας Ἐκδρομῆς τῶν Φιλολόγων, ὅπως ἔγινε γνωστὴ, καὶ πού, γιὰ μιὰ περίπου δεκαετία, ὀργανωνόταν ἀπὸ τὸν ΣΕΚΦ, μὲ δικές της εἰσηγήσεις. Κάθε χρόνο, μὲ πολλὴ ἐπιμέλεια καὶ κόπο, ἐτοίμαζε τὸ τεῦχος μὲ τὸ πρόγραμμα-ὁδηγὸ τῆς ἐκδρομῆς, καταφεύγοντας σὲ ποικίλες πηγές. Ὅλα αὐτὰ τὰ βιβλιαράκια-ὁδηγοὶ θὰ μπορούσαν νὰ θεωρηθοῦν ὡς μιὰ πέμπτη κατηγορία τοῦ συγγραφικοῦ-πολιτιστικοῦ της ἔργου.

Ἐπιστρέφοντας, ἔφερνε τὶς έντυπώσεις, τὶς γνώσεις, τὰ συναισθήματα, τὸν

στοχασμό, τὴν ψυχαγωγία, καὶ τὰ κατέθετε σὲ κείμενα, τὰ ὁποῖα εἴτε γίνονταν βιβλία εἴτε ἀποτελοῦσαν δημοσιεύματα σὲ ἔντυπα εἴτε ἀκροάματα στὸ ραδιόφωνο. Δοσμένα μὲ λόγο λιτό, δραστικό, εὐανάγνωστο καὶ ἀπολαυστικό. Δεῖγμα τοῦ λόγου αὐτοῦ εἶναι οἱ τέσσερις γραμμές, μὲ τὶς ὁποῖες ἀποδίδει ὅλο τὸ κλίμα τῆς πρωτεύουσας τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν: *Εὐρύχωρη καὶ πράσινη, ἡρεμη, ἀποπνέοντας μιὰν ἀριστοκρατικὴν γαλήνη, χωρὶς τοὺς οὐρανοξύστες τῆς Νέας Ὑόρκης, ἡ Οὐάσιγκτον μοιάζει σοβαρὴ, κλειστὴ στὸν ἑαυτό της. Multum in parvo.* Οἱ Καταρράκτες τοῦ Νιαγάρα δίνονται σὲ 16 γραμμές καὶ τὸ περιώνυμο Λὰς Βέγκας μὲ 12, οἱ ὁποῖες ὅμως ἀποδίδουν τὴ μοναδικὴ του φαντασμαγορία.

Καὶ κάπου σημειώνει: *Ἄλλο ἓνα ταξίδι τελειώνει. Τὴ λύπη τοῦ τέλους μετριάζει ἡ χαρὰ τῆς ἐπανόδου. Γιατὶ ὅσα ὥραϊα κι ἂν ἔχει ἓνα ταξίδι, ἔρχεται μιὰ ὥρα ποὺ ἡ ἐπιστροφή στὸν οἰκεῖο χῶρο καὶ ἡ συνήθεια τῆς καθημερινότητος γίνεται μιὰ ἐξίσου ἐντονη ἀνάγκη ὅσο καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποδημίας. Γυρίζουμε, ἐνῶ ἀρχίζουμε κιόλας νὰ σχεδιάζουμε καὶ νὰ ὀνειρευόμαστε ἓνα καινούριο ταξίδι.*

Ἀλησμόνητη Κίκα, τὰ ἐπίγεια ταξίδια ἔχουν πιά τελειώσει, χωρὶς τὴ χαρὰ τῆς ἐπανόδου. Στὸ τωρινὸ μακρινὸ καὶ ἀνπίστρεπτο ταξίδι σου, ἀναπαύου ἐν εἰρήνῃ. Αἰωνία σου ἡ μνήμη.

5 Ἰανουαρίου 2022

Γ. Χατζηκωστῆς